

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC
nr. 839 din 18 august 2020

REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
EDUCAȚIE MUZICALĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021

Chișinău, 2020

**ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
EDUCAȚIE MUZICALĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021**

**I. IMPLEMENTAREA DOCUMENTELOR POLITICILOR EDUCAȚIONALE
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021**

1.1. Cadrul normativ de organizare a procesului educațional

- Codul Educației al Republicii Moldova, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401, intrat în vigoare 01.07.16;
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2020 – 2021 (aprobat prin ordinul nr.396 din 6 aprilie 2020);
- Curriculum național. *Educație muzicală* pentru clasele primare (aprobat prin ordinul nr.1124 din 20 iulie 2018);
- Curriculum național. *Educație muzicală* pentru clasele V-VII (aprobat prin ordinul nr.906 din 17.07.2019);
- Ordin nr. 1249 din 22 iulie 2018 cu privire la aprobarea *Instrucțiunii privind managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal*;
- Ordin nr.1619 din 10.12.2019, cu privire la aprobarea *Programului activităților extrașcolare în învățământul primar și secundar, ciclul I și II*;
- Ordin nr.1467 din 12.11.2019, cu privire la modificarea și completarea *Nomenclatorului tipurilor de documentație școlară*;
- Ordin nr.70 din 30.01.2020, cu privire la aprobarea *Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar*;
- Ordin nr.396 din 06.04.2020, privind aprobarea *Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2020-2021*;
- Ordin nr.269 din 09.03.2020, privind aprobarea *Regulamentului-cadru cu privire la funcționarea consiliului de administrație al instituției de învățământ general*;
- Ordin nr.351 din 19.03.2020, cu privire la aprobarea „*Metodologiei privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină în învățământul primar, gimnazial și liceal*”;
- Ordin nr.581 din 23.06.2020, cu privire la aprobarea *Metodologiei de evaluare a instituțiilor de învățământ general și Metodologiei de evaluare a cadrelor de conducere din învățământul general*;
- Ordin nr.590 din 26.06.2020, cu privire la editarea cataloagelor școlare, aprobarea Instrucțiunilor de completare în anul de studii 2020-2021;
- Ordin nr.840 din 19.08.2020. *Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal și extrașcolar.*

În proiectarea și realizarea procesului educațional la disciplina *Educație muzicală* se vor respecta prevederile Ghidului de implementare a curriculumului în clasele primare (2018) și

Ghidul de implementare a curriculumului la disciplina Educație muzicală în clasele a V-a – a VIII-a (2019).

Pentru elevii cu CES, cadrele didactice vor elabora planuri educaționale individualizate în baza curricula disciplinei (2019), în conformitate cu ghidul metodologic „Individualizarea procesului educațional prin adaptări curriculare”, aprobat prin Ordinul ME nr. 671 din 1 august 2017.

1.2. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori

- Procesul de evaluare în clasele V-VII va fi realizat pe baza Curriculumului Național Disciplina *Educație muzicală în clasele a V-a – a VIII-a* (2019).
- Respectarea cadrului contextual de proiectare și realizare a evaluării a elevilor din clasa a V-a, în vederea adaptării acestora la sistemul de evaluare și notare aplicat în ciclul gimnazial în conformitate cu prevederile pct. 45, 46 din *Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar* (aprobat prin ordinul MECC nr. 70 din 30.01.2020) și *Metodologiei de evaluare criterială prin descriptori la disciplinele Educație muzicală, Educație plastică, Educație tehnologică și Educație fizică, Clasa a V-a* (aprobată prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 1324 din 08 septembrie 2018).

1.3. Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar

Evidența curentă a frecvenței și performanțelor elevilor, precum și a conținuturilor educaționale, se va realiza în catalogul școlar în conformitate cu „Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV; clasele V-XII”, aprobată prin Ordinul MECC nr.590 din 26.06.2020.

Cadrele didactice sunt obligate să înregistreze în catalog rezultatele școlare ale elevilor conform normelor în vigoare, art.16, pct.4, pct.5 din Codul educației nr.152 din 17.07.2014. Amintim că, rezultatele școlare ale elevilor la disciplina „Educație muzicală” vor fi apreciate în bază de criterii și descriptori, fără note. La evaluările formative proiectate și la evaluările sumative, în bază de criterii și descriptori se acordă calificative: foarte bine, bine, suficient. Astfel, în catalog se vor înregistra rezultatele școlare ale elevilor astfel:

- ✓ Calificativele se vor nota cu majuscule de tipar: FB – „foarte bine”; B – „bine”; S – „suficient”;
- ✓ Calificativele se vor scrie în catalog la data realizării respectivei evaluări, în termen de, cel mult, cinci zile lucrătoare.
- ✓ În cazul în care elevul a absentat la o evaluare formativă proiectată, la acea dată se înregistrează absența lui. Cadrul didactic decide necesitatea perioadei de recuperare și realizează evaluarea elevului la o altă dată. La data respectivă se înregistrează calificativul obținut, iar în rubrica „Observații” (pe pagina din dreapta) se scrie majuscula de tipar „R” – recuperare. Pentru alte tipuri de evaluare nu se realizează evaluări repetate.

2. REPERE METODOLOGICE PRIVIND PROCESUL EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINA *EDUCAȚIE MUZICALĂ*

2.1. Obiective generale pentru anul de studii 2020-2021

- (1) Implementarea prevederilor Curriculumului pentru învățământul primar (2018), prevederilor Curriculumului pentru învățământul gimnazial (2019), a reperelor și sugestiilor propuse în *Ghidul de implementare a curriculumului* (2018, 2019), a *Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar* (2019), ținând cont de prioritizarea curriculară în condițiile crizei epidemiologice COVID-19.
- (2) Realizarea eficientă a recuperării/ consolidării și evaluării inițiale la începutul anului școlar în toate clasele (I-a – a VIII-a), vizând preponderent ceea ce a fost învățat în perioada 11 martie – 31 mai a anului de studii 2019-2020.
- (3) Racordarea procesului educațional în anul școlar curent la rezultatele evaluării inițiale.
- (4) Adaptarea demersurilor didactice în contextul învățării directe și/ sau la distanță, utilizând eficient manualele aprobate de MECC (Anexa 1) în contextul formelor de învățare sincronă, asincronă, mixtă.
- (5) Promovarea activităților transdisciplinare încadrate într-o lecție, inclusiv proiecte STEAM.

2.2. Scopul și funcțiile educației muzicale

Ca disciplină școlară, *Educația muzicală* are drept scop dezvoltarea culturii muzicale ca parte componentă a culturii spirituale.

Educația muzicală îndeplinește mai multe funcții, cele mai importante fiind: 1. *funcția cognitivă* – constă în faptul că muzica este un mijloc specific de a comunica gândurile și ideile prin imagini artistice, cu un puternic caracter emoțional; 2. *funcția social-educativă* – demonstrată prin faptul că dezvoltă convingeri și oferă modele de urmat adresându-se tuturor copiilor; 3. *funcția estetică* – derivă din capacitatea de a cultiva gustul estetic și de a contribui la îmbogățirea vieții lor spirituale, aducându-le bucurie și satisfacție.

La lecțiile de educație muzicală pot fi dezvoltate direct și indirect competențele din sistemul de competențe-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți, contribuind la împlinire și dezvoltare personală, incluziune socială și inserție profesională. Arta muzicală poate deveni mijloc de educație, care nu se limitează la domeniul estetic și poate să se extindă spre domeniile extraestetice. Prin potențialul artei muzicale, spre exemplu, pot fi formate/ atinse competențele *a învăța să înveți*, sociale, civice etc. Conținutul/ imaginea creației muzicale poate deveni mijloc de educație, formare, instruire etc. – cultivare a culturii personalității elevului.

În vederea realizării scopului și funcțiilor educației muzicale din perspectiva curriculară, profesorii își vor orienta activitatea educațională spre:

- implicarea tot mai activă a elevilor în actul propriei lor instruirii, educări, deveniri prin intermediul muzicii la lecție și în activitățile extrașcolare;
- respectarea principiului modular de organizare a unităților de conținut (principiul tematismului) la lecțiile de educație muzicală;
- armonizarea/ integrarea/ complementarea domeniilor de educație muzicală (audiție, interpretare, creație, reflecție) în cadrul fiecărei lecții ore de educație muzicală;
- realizarea contactului viu cu fenomenul muzical-artistic (prin audiția creațiilor muzicale de valoare/ în interpretare artistică de înaltă prestație, interpretarea cântecelor autentice și cântecelor din patrimoniul național);

- utilizarea înregistrărilor calitative cu muzica din repertoriul pentru activitatea de audiere.
- asigurarea accesului elevilor la valorile muzicii din perspectiva (a) palierele muzicale: muzică populară, muzică religioasă, muzică academică, muzică de divertisment; (b) muzicii naționale și muzicii universale; (c) varietății genurilor și stilurilor muzicale; (d) variantelor de interpretare (la diferite instrumente, cu acompaniament de pian sau orchestră, de interpreți diferiți etc.).

2.3. Prioritizarea curriculară în condițiile crizei epidemiologice COVID 19

În procesul de elaborare a *Proiectului de lungă durată* se vor lua în considerație reglementările MECC în contextul pandemiei COVID – 19, Curriculumul național, manualele școlare de nouă generație (pentru clasele a II-a, a III-a, editate în 2019, 2020) și sugestiile *Ghidului de implementare a Curriculumului la disciplina Educație muzicală*, care pot fi consultate după link-urile următoare: (a) Educație muzicală în clasele primare, paginile 138-151 https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf

(b) Educație muzicală în clasele gimnaziale:

https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_muzica_ro_bun.pdf

În condițiile crizei epidemiologice COVID-19, este recomandabilă o prioritizare curriculară. În condițiile realizării activităților de învățare la distanță venim cu un șir de recomandări, care necesită corelarea acestora cu fiecare unitate de învățare în parte.

Cadrele didactice vor ține cont de prioritizarea curriculară:

- ✓ În realizarea proiectării didactice de lungă și de scurtă durată;
- ✓ În proiectarea/alegerea probelor de evaluare;

În condițiile specifice de organizare a procesului educațional, conceptul demersului didactic se va axa pe următoarele prevederi:

1. plasarea accentului de pe predare pe actul de învățare, **de pe învățarea față în față pe învățarea individuală/de sine stătătoare;**
2. plasarea accentului pe însușirea tehnicilor de învățare individuală/ de sine stătătoare și pe aplicarea lor în studierea materiei noi;
3. cadrul didactic va propune elevilor algoritmul de acțiuni și metode/ tehnici de învățare pentru fiecare lecție care sunt cele mai relevante privind studierea temelor respective la Educație plastică.

În condițiile unui învățământ tradițional toate aceste prioritizări se exclud.

Tabelul 1. Unități de competență recomandate ca obligatorii, extindere sau opțional în condițiile crizei epidemiologice COVID-19

Legendă: ** - extindere; * - opțional

	Educație muzicală	
<i>Unități de competență</i>		
Clasa a V-a	1.1**; 1.4** 2.1**; 2.4* 3.4** 4.3** 5.1**; 5.2*	1.1.**; 1.2.** 2.1.**; 2.2.**; 2.3.**; 2.4.* 3.1.**; 3.4.**; 3.3.**; 3.4* 4.2.**; 4.4.**; 4.3*; 4.1*
Clasa a VI-a	1.4** 2.5* 3.4** 4.3** 5.1**; 5.2*	1.1.**; 1.3.**; 1.2.*; 1.4.* 2.2.**; 2.4.**; 2.1.*; 2.3.* 3.2.**; 3.3.**; 3.1.*; 3.4.* 4.1.**; 4.2.*; 4.3.*

Clasa a VII-a	1.2**; 1.4** 2.1**; 2.4* 3.5** 4.3** 5.1**; 5.2*	1.2.**; 1.3.**; 1.1.*; 1.4.* 2.1.**; 2.3.**; 2.2.* 3.1.**; 3.2.**; 3.3.*; 3.4.* 4.2.**; 4.4.**; 4.1.*; 4.3.*
----------------------	--	---

În contextul pandemiei COVID-19, **recuperarea/consolidarea conținuturilor din** perioada 11 martie - 31 mai a anului de studii 2019-2020, va reuni materiile de la sfârșitul modului 3 și din modulul 4 (după cum urmează sugestiile din Figura 1, de mai jos).

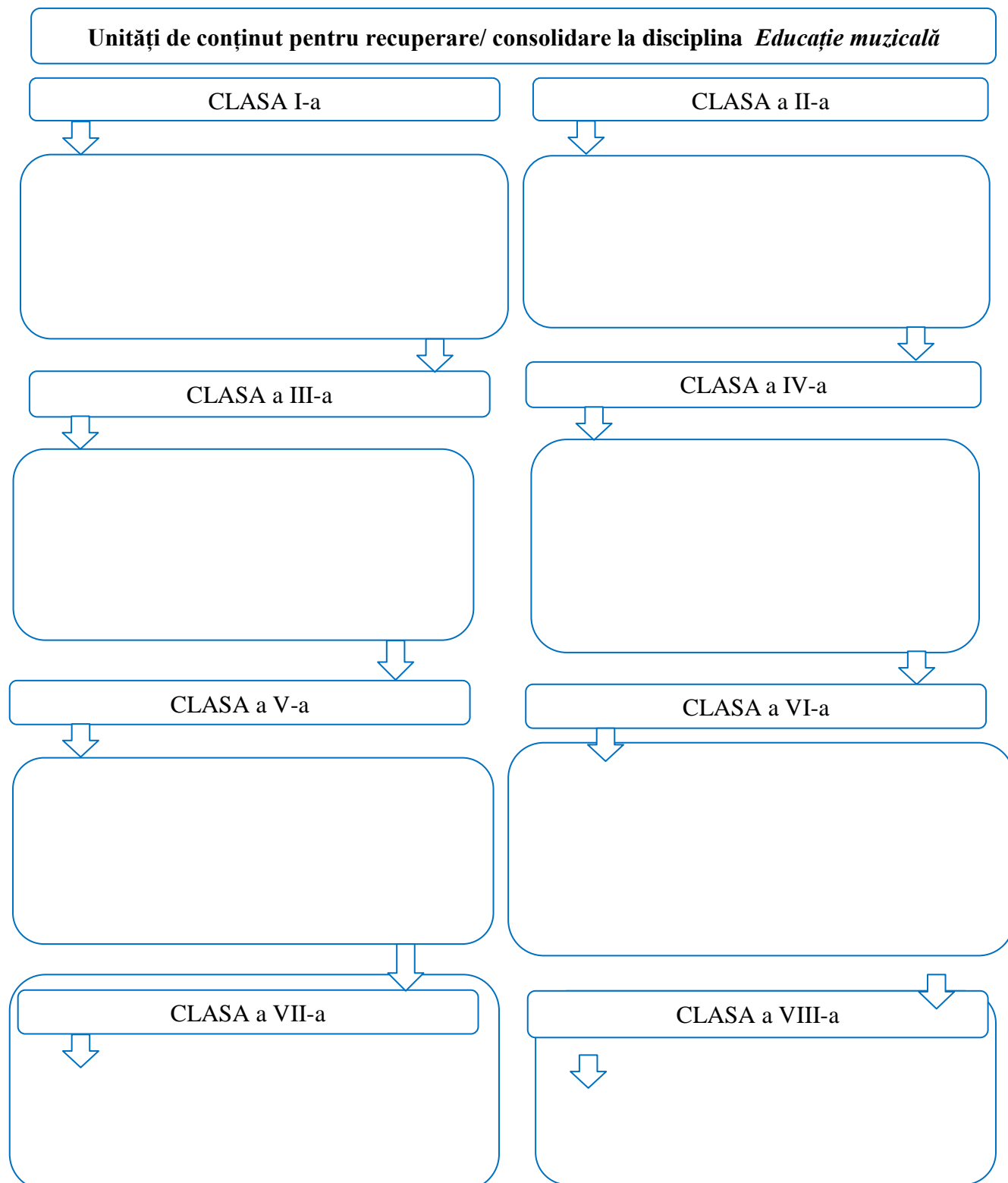

Figura 1. Unitățile de conținut propuse pentru primele 2-3 ore, la începutul anului școlar.

În primele 2-3 ore de la începutul anului de învățământ, esențial este ca în cadrul recuperării/ consolidării unităților de conținut să fie eliminate lacunele în formarea culturii muzicale a elevilor. Sunt recomandate lecțiile de analiză - sinteză. Elevii pot prezenta produse școlare în format digital, realizate individual sau în binomuri (având repere pentru elaborare sugerate de profesor). Unitățile de conținut se vor consolida în baza unei activități muzicale dominante (audiție/ interpretare/ creație) – în clasele primare și în cadrul a două activități muzical-didactice în clasele gimnaziale.

Evaluarea inițială se va realiza pe parcursul perioadei de recuperare/ recapitulare (după 2-3 ore de la debutul anului de învățământ). Metodele de evaluare inițială se vor concentra pe rezultate școlare în domeniul audiției și creației muzicale.

În clasele primare, la conceptualizarea probelor de evaluare inițială pot fi utilizate sarcinile din manualele școlare dedicate *Autoevaluării* și *Evaluării* la modulele 3 și 4.

În clasele gimnaziale, probele de evaluare inițială pot fi mixte – prin îmbinarea sarcinilor didactice bazate pe 2-3 domenii de activitate muzicală. Nu se recomandă aplicarea exclusivă a testului de cunoștințe pentru evaluarea inițială, deoarece abilitățile muzicale se manifestă numai în activități practice. Este rezonabil de îmbinat în proba de evaluare: (a) 3-5 sarcini de cunoaștere, sub formă de întrebări, (b) 1-2 sarcini bazate pe activitatea de audiție cu elemente de creativitate (în rezultatul audiției muzicii); (c) 1-2 sarcini din domeniul interpretării muzicale.

Probele de evaluare inițială se vor realiza având în vedere următoarele:

- **Cultura de interpretare muzicală** a elevilor poate fi evaluată frontal numai cu prezența fizică a elevilor în clasă și individual prin prezentarea înregistrării audio a interpretării cu sau fără acompaniament. Calitatea înregistrării piesei pentru cânt este în funcție de dispozitivul de înregistrare utilizat de către elev și calitatea fonogramei la piesa vocală propusă de profesor.
- **Cultura de audiție a muzicii** poate fi evaluată prin probe practice și scrise. Tehnologiile de cunoaștere a muzicii, utilizate în cadrul audiției, pot fi totodată și sarcini pentru evaluare.
- **Testele de cunoștințe** nu pot epuiza integral proba de evaluare inițială. Cazul în care se utilizează un test de cunoștințe, el va reprezenta 1/4 din numărul total de sarcini din proba de evaluare, cu referire la unitățile de conținut studiate în clasa precedentă și consolidate în perioada de recuperare (în clasele a III-a – a VIII-a).

Lecțiile de *Educație muzicală* realizate la distanță se vor organiza după modelul lecției cu elementele de structură: evocare, realizarea sensului, reflexie, extensie (ERRE). La o lecție realizată la distanță se vor utiliza 1-2 aplicații adecvate domeniului artistic, în special educației muzicale. Pentru a diversifica lecțiile desfășurate la distanță pot fi studiate autodidact și utilizate:

- Tabla interactivă Jamboard, Open Board, Story Jumper, Learning apps,
- Audacity Dableboard, Kinderpedia, A Web Whiteboard;
- Cărți video Story Jumper, Book Creator;
- Redactarea materialelor audio-video cu Audacity: <https://audacity-free.ru/>;
- Exprimarea opiniei pe un subiect comun cu aplicația Padlet: <https://ro.padlet.com/>;
- Editarea unui material video cu aplicația Shotcut: <https://shotcut.org/>
- Adăugarea melodiei pe fundalul unei înregistrări audio cu aplicația Audacity
- Crearea unui video prin înregistrarea ecranului cu Free Cam și aplicația:
<https://www.freescreeenrecording.com/>
- Animația imaginii cu aplicația Canva: <https://www.canva.com/>
- Convertirea unui video în formatul mp4 cu aplicația: <https://www.zamzar.com>

- Platforma Adservio, Google Claasroom, Google Meet, Skype.

Pentru a asigura continuitatea educației muzicale a elevilor dintre învățământul primar și cel gimnazial, unitățile de conținut din clasa a V-a reunesc teme prin care se revine la parcursul didactic din clasele primare, dar la un grad sporit de generalizare și pe exemple de repertoriu muzical nou.

Pentru a înțelege mai accesibil „pașii” de înaintare în lumea artei muzicale, fiecare an de studii are un titlu generic (se începe educația muzicală în fiecare clasă):

- În clasa I-a – „Eu și Muzica”;
- În clasa a II-a – „Trei genuri primare în muzică”;
- În clasa a III-a – „Limbajul muzicii”;
- În clasa a IV – „Muzica poporului meu”;
- În clasa a V-a – „Muzica în viața mea”;
- În clasa a VI-a – „Muzica cu și fără program”;
- În clasa a VII-a – „Imaginea și dramaturgia creației muzicale”
- În clasa a VIII-a – „Valori perene ale muzicii naționale și universale”.

Sugestiile metodice privind implementarea curriculumului la disciplina *Educație muzicală* în clasele gimnaziale oferite în *Ghidul de implementare a curricula* (2019) își păstrează caracterul imperativ. Se recomandă cadrelor didactice să revină la studierea fiecărui capitol, pentru a-și consolida înțelegerea concepției și metodologiei educației muzicale, a caracterului sistemic în abordarea unităților de conținut.

Tabelul 1. Sugestii la începutul anului școlar

✓ Ce vom face diferit?	✓ Ce rămâne la fel?
<ul style="list-style-type: none"> - Primele săptămâni de școală trebuie dedicate dezvoltării competențelor digitale și construirii comunicării multi-modale, în așa fel încât elevii și părinții să poată alege formatul care funcționează cel mai bine pentru ei. - Comunicarea cu părinții trebuie să fie mai detaliată, simplificată și predictibilă. - Stabilirea așteptărilor clare și a limitelor pentru comunicare. - Predarea unităților de conținut cât mai accesibil și în ritmul de învățare al elevilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Comunicare clară și consistentă la fiecare lecție. - Crearea unor ritualuri și rutine explicite și constante. - Determinarea necesității de a utiliza unelte digitale sau non-digitale pentru diferite domenii de activitate muzical-didactică. - Concentrarea pe învățare autentică, unde sunt create produse autentice iar elevii au o voce și pot alege însărcinările.
<p>✓ Ce schimbări este necesar să facem în practicile noastre de predare față-în-față pentru a obține cele mai bune rezultate în învățarea online?</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Instruirea online este făcută în mare parte pentru o instruire asincronă, în care elevii pot accesa materialele oricând. - Bine funcționează păstrarea instruirii directe prin scurte filme video, lecturi și citirea diverselor materiale în forma asincronă, utilizând verificări ale înțelegerii. - Întâlnirile sincrone pentru o muncă interactivă, mai angajantă. - Utilizarea celor mai bune practici pentru învățarea cooperativă /colaborativă. - Formularea explicită a instrucțiunilor/ algoritmului de învățare. - Ori de câte ori elevii comunică cu fenomenul muzical, pot realiza o caracterizare, clasificare, împărtășire a gândurilor despre creațiile muzicale, pot participa la discuții. - Furnizarea de feedback frecvent, semnificativ în puțin timp și specific <i>Educației muzicale</i>, cu ajutorul platformelor de management al învățării (Google Classroom) ca metodă primară. - Evaluările sumative ar trebui să se concentreze pe creație. 	

2.4. Configurarea activităților muzical-didactice într-o lecție

Studiul muzicii la lecțiile de *educație muzicală* în instituțiile de învățământ general (clasele primare, gimnaziu) este axat pe următoarele domenii de activitate muzicală: audiere, interpretare, creație muzicală și reflexiune. Dacă *audierea*, *interpretarea* și *creația* sunt activități muzicale care se pot desfășura separat (ca activități) și integrat (ca metode integrate în alte activități), atunci, *reflexiunea* nu se desfășoară separat, ci integrat fiecărei din activitățile muzicale practice. Prin urmare, când elevii audiază muzica, sensurile creației muzicale se descoperă prin reflexiune, când elevii interpretează muzica, prin reflexiune se conturează exprimarea prin muzică etc. Amintim, că reflexiunea presupune activitatea de conștientizare a percepției, a datelor simțurilor și trăirilor lansate de muzica audiată/ interpretată; presupune o activitate în care se stabilește legătura dintre gândirea și simțirea muzicii în contextul temei lecției. Prin reflexiune se descoperă legitățile muzicii (formulate într-o variantă accesibilă în temele modulelor și unităților de conținut curriculare), se gândește și se construiește legătura muzicii cu viața, se formează totalitatea valorilor spirituale ca manifestări ale culturii muzicale a elevilor.

Este evident, că învățarea la distanță la lecțiile de educație muzicală nu pot diminua valoarea formativă a tuturor activităților muzical-didactice, dar, totuși, există anumite specificații cu referire la modalitățile de abordare a acestora din perspectiva bugetului de timp și a calității emiterii/receptării muzicii.

Pentru buna desfășurare a lecțiilor de *Educație muzicală* la distanță, se recomandă:

- **Audiția muzicii** să se realizeze ca activitate independentă (cu durata sunării creației de la 1,5 – până la 2 minute în clasele primare, până la 2,5 minute în clasele a V-a – a VI-a și până la 5 minute în clasele a VII-a și a VIII-a). Durata piesei audiate nu afectează metodologia activității de audiere, care reunește cinci pași încetățeniți în practica pedagogiei muzicale (1. Cuvânt introductiv, 2. Audiția muzicii, 3. Analiza-caracterizare a muzicii, 4. Reaudiția unui fragment sau integrală a creației, 5. Valorizarea muzicii în raport cu tema lecției). Profesorul va propune link-ul piesei pentru audiere și sarcini concrete pentru realizare în timpul receptării muzicii (pentru pasul 2 și 3 din metodologia audierii). Elevii audiază creația muzicală independent, la propria sursă de receptare: laptop/ computer conectat la internet. Apoi, elevii vor fi implicați în analiza-caracterizare a valorilor creației muzicale (trăire, imagine, expresivitatea limbajului, forma de organizare) în raport cu tema lecției. Această activitate poate integra activități sincrone și asincrone, precum: (a) tehnici de cunoaștere a muzicii prin interpretare (fredonarea frazei/ melodiei, improvizarea ritmică, comentariul muzical etc.), (b) tehnici de creație muzicală elementară (reprezentarea conturului melodic, elaborarea partiturii ascultătorului, alcătuirea acompaniamentului la instrumente muzicale pentru copii etc.). Bugetul de timp pentru activitatea de cunoaștere prin audiere nu va depăși 15 minute.
- **Interpretarea muzicală** (vocală, corală, instrumentală, vocal-instrumentală etc.) se va realiza în variantele: (a) sincronizat – ca interpretare concomitentă după modelul sonor propus de profesor, cu microfonul închis la elevi; (b) consecutiv (asincron) – interpretare independentă a elevilor, desfășurată după demonstrarea modelului de interpretare de către profesor. În ambele variante după prezentarea interpretării-model a piesei vocale, se va realiza analiza-caracterizare a muzicii în raport cu tema lecției. Apoi, se va expedia elevilor modelul sonor pentru exersare și învățare. Elevii demonstrează învățarea interpretării muzicale a unei piese vocale numai individual, la lecția următoare sau peste 1-2 lecții.
- **Creația muzicală elementară** poate reuni improvizații de ritm/ melodie, crearea acompaniamentului, redarea muzicii, mișcări ritmice/ de dans, joc muzical etc. Metodologia

de realizare a unor tehnologii muzicale autentice se regăsește în manualele de *Educație muzicală* pentru clasa a II-a și a III-a (editate în 2019 și 2020). În desfășurarea activităților de creație muzicală se vor respecta următorii pași: (a) expunerea sarcinilor, algoritmului de acțiune, (b) elaborarea/ demonstrarea modelelor, (c) exersarea interpretării modelului (cu suport audio/ video înregistrat prealabil), (d) realizarea artistică a activității de creație, (e) evaluarea/ autoevaluarea rezultatelor atinse în baza descriptorilor. Activitatea de creație poate fi realizată individual/ în grup, în temeiul unei liste cu sarcini concrete - pași de realizare.

2.5. Tehnologii de lucru cu manualul școlar la lecția de *Educație muzicală*

Elementul de noutate în anul de învățământ 2020 – 2021 îl reprezintă manualele de *Educație muzicală* de nouă generație, pentru clasele a II-a (editat în 2019, distribuit în școli în ianuarie 2020) și a III-a (editat în 2020, planificat pentru distribuire la începutul anului de învățământ). Cuprinsul manualelor diferențiază unitățile de conținut pentru fiecare modul după anumite culori. Este important să fie percepute titlurile colorate ca eventuale teme de lecții, iar titlurile de culoare neagră ca titluri intermediare, care țin de anumite aspecte ale cunoașterii muzicii, care se vor integra în procesul de predare a temelor. Atenționăm, că temele lecțiilor dezvăluie diverse aspecte de manifestare a legităților muzicii și toate activitățile muzical-didactice incluse într-o lecție trebuie să contribuie la învățarea temei lecției.

În manuale sunt pagini dedicate procesului de realizare a unui produs școlar, precum: partitura ascultătorului, improvizație melodică/ ritmică, covorașul muzical, acompaniament ritmic la instrumente muzicale, conturul melodic, interpretarea la instrumente muzicale ets. Recomandăm cadrelor didactice să utilizeze sarcinile didactice nu numai pentru realizarea produselor școlare, dar și cu rol de criterii de evaluare/ autoevaluare a rezultatelor învățării.

La începutul fiecărui modul/ unității de conținut din manuale se propun figuri, scheme, organigrame, în care sunt sintetizate cunoștințele muzicale cu care urmează elevii să se familiarizeze. Informația reprezentată în aceste imagini pictografice constituie totodată repere pentru caracterizarea creației muzicale. Prin urmare, sugerăm profesorilor să revină la aceste figuri la lecțiile următoare, ori de câte ori este nevoie, până când nu sunt învățate temeinic cunoștințele și atinse unitățile de competență aferente.

Utilizarea creativă a manualului școlar poate amplifica și concretiza valoarea muzicii în atingerea competențelor specifice, care orientează procesul educației spre formarea abilităților muzicale în clasele primare și gimnaziale (vezi figura de mai jos):

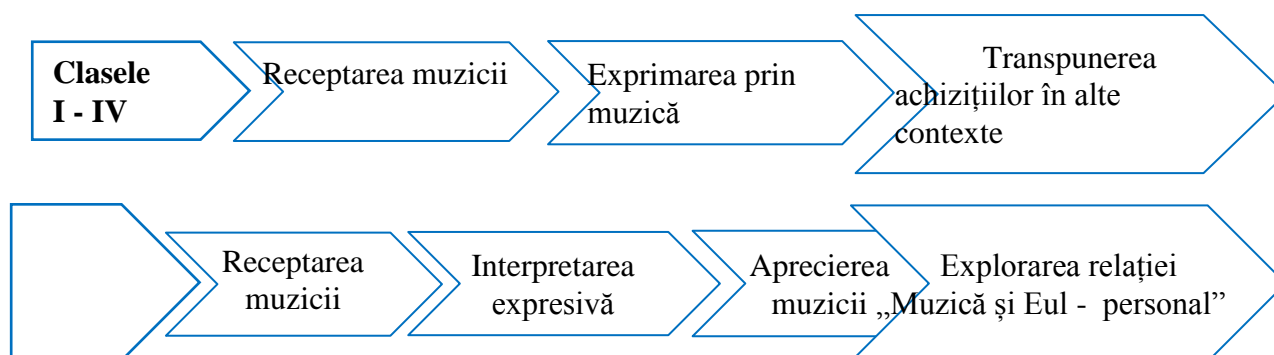

Figura 2: Succesiunea abilităților muzicale proiectate la nivel de competențe specifice.

În clasa a V-a se vor utiliza unitățile de conținut din manualele din clasele primare, dar în baza unui repertoriu muzical pentru audiție și interpretare actualizat. În clasa a VI-a, în predarea primului modul se va utiliza manualul din clasa a V-a (ediția 2015), iar modulele 2, 3 și 4 se vor

preda în temeiul materiilor din manualul din clasa a VI-a (ediția 2016). În clasa a VII- a și a VIII-a se va utiliza materialul din manualul (ediția 2012), cu îmbogățirea și actualizarea repertoriului muzical de audiție și interpretare de către cadrul didactic și diversificarea tehnicilor de realizare a cunoașterii muzicii prin tehnologii artistice specifice domeniilor: audiție, interpretare, creație. Pentru o documentare mai explicită cu privire la conținuturile educației muzicale din clasele gimnaziale, se recomandă consultarea *Ghidului de implementare a curriculumului la Educație muzicală în clasele gimnaziale*, 2019.

Pentru a fi înțeleasă aria de acoperire a competențelor specifice prin activități muzical-didactice, propunem în tabelul de mai jos lista activităților și contextelor bune pentru educația muzicală a elevilor, care derivă direct din formula fiecărei competențe (vezi tabelul de mai jos). Este de reținut, că varietatea de activități și contexte sugerate în tabel nu epuizează lista acestora, dar punctează caracterul lor de relaționare, interpătrundere și legătură nemijlocită cu viața. Practic, formarea/ dezvoltarea cunoștințelor și abilităților muzicale contribuie la edificarea atitudinilor: (a) interes pentru cunoașterea sinelui și a lumii prin arte; (b) atitudini creative în valorificarea elementelor de limbaj; (c) respect pentru valorile culturii muzicale naționale și universale.

Tabelul 2: Activități și contexte de formare/ dezvoltare a abilităților muzicale

Aptitudini	Activități și contexte de formare/ dezvoltare a abilităților
Receptarea muzicii	<ul style="list-style-type: none"> – Auzirea, sesizarea, trăirea sentimentului muzicii, descoperirea sonorităților artistice, recunoașterea melodiei/ritmului/ tipului de melodie... – Ascultarea, urmărirea, asemănarea/ deosebirea, observarea unor elemente de expresie, tipuri de melodie etc. – Audiția, perceperea organizării ideilor muzicale, cercetarea evoluției mijloacelor de expresie ... – Fredonarea/ memorarea temelor muzicale, crearea conturului melodic/ melogesticii/ muzicogramei/ partituri ascultătorului... – Caracterizarea imaginii/ expresivității limbajului, identificarea elementelor de limbaj care dau expresie muzicii, cunoașterea și utilizarea terminologiei muzicale... – Relaționarea muzicii cu viața, identificarea emoțională cu muzica... – Manifestarea culturii de audiție, interesului pentru muzică, exprimarea atitudinii pozitive pentru anumite creații muzicale...
Exprimarea prin muzică	<ul style="list-style-type: none"> – Interpretarea vocală/ corală a unui repertoriu de cântece, teme muzicale din creațiile audiate – Interpretarea cu și fără acompaniament a unui repertoriu de cântece – Improvizații melodice/ ritmice/ ritmico-timbrale pe text, pe muzică instrumentală – Modelizarea planului de interpretare a imaginii muzicale din cântec (nuanțe dinamice, tempo, culminație...) – Muziciera la instrumente muzicale pentru copii și pseudoinstrumente – Acompanierea interpretării vocal/corale cu mișcări plastice, mișcări de dans, cu percuție corporală – Lectura pe fundal muzical – Stabilirea unui repertoriu muzical pentru audiții independente
Transpunerea achizițiilor	<ul style="list-style-type: none"> – Integrarea în activitățile cultural-artistice prin cânt, audiție, muziciene, improvizație, dramatizare... – Participare activă la manifestări culturale

	<ul style="list-style-type: none"> – Cunoașterea unor creații muzicale de valoare din patrimoniul culturii naționale/ universale – Alegerea unui repertoriu potrivit serbărilor din familie/ școală/ comunitate – Manifestarea culturii de cânt vocal-coral, culturii de audiție, culturii de analiză-caracterizare a muzicii ... – Studiul independent al muzicii – Elaborarea unui afiș pentru programul artistic... – Popularizarea muzicii în mediul școlar/ comunitar ...
--	--

Manualele de Educație muzicală de nouă generație (pentru clasa a II-a și a III-a, editate în 2019, 2020) oferă o gamă largă de imagini pictografice (figuri, scheme, desene), care pot fi asociate unor situații de învățare/ generalizare/ ilustrare a cunoștințelor și experiențelor muzicale, studiului elementelor de limbaj, textelor informative etc. Unele imagini ilustrează perioade și evenimente istorice/ creații muzicale/ activități umane etc. Propunem profesorilor câteva tehnici de lucru cu imaginile din manual, cu traseu de cunoaștere construit astfel: (a) de la imagine la senzații/experiențe muzicale; (b) de la imagini spre generalizarea propriilor experiențe muzicale/ cunoștințe despre muzică; (c) de la imagine la activitatea de interpretare muzicală; (d) de la imagine la identificarea expresivității muzicii; (e) de la imagine la situația de învățare/ utilizare adecvată a terminologiei muzicale în procesul de creație și caracterizare a muzicii; (f) de la imagine la crearea unei reprezentări asupra modului de interpretare a muzicii etc. Aceasta înseamnă, că imaginile incluse în manual pot fi incluse creativ în diverse situații de învățare. Majoritatea imaginilor sunt asociate cu realizarea unor sarcini didactice. Momentul în care elevii nu reușesc să îndeplinească sarcina didactică, se vor aduce explicațiile de rigoare prin care vor fi eliminate lacunele în cunoaștere.

Toate activitățile în grup, jocurile muzicale și activitățile de creație muzicală selectate pentru demersul lecției, înainte a fi desfășurate, se vor explica elevilor, se vor oferi modele de realizare. Pentru buna desfășurare a acestora, profesorul va identifica „pașii de realizare” din succesiunea sarcinilor didactice propuse în manual, propunând algoritmul de realizare a activității de creație. Majoritatea activităților de creație muzicală elementară se vor realiza în clasă, ca activitate frontală, cu toată clasa de elevi și apoi, ca activitate individuală, independentă sau în grupuri mici. În rezultatul activităților de creație produsele școlare se vor evalua în temeiul metodologiei de evaluare prin descriptori. Astfel, metodele de *predare - învățare - evaluare* se pliază, asigură conexiunea celor trei ipostaze: *curriculum proiectat - curriculum realizat - curriculum evaluat*. Cu rol de descriptori pot fi utilizate sarcinile didactice propriu-zise. Propunem câteva exemple în tabelul de mai jos.

Tabelul 3. Modele de dezvoltare a descriptorilor d evaluare

Activitatea de creație muzicală – „Covorașul muzical”	
<i>Algoritmul de realizare</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
→ Citiți ritmic textul.	→ Citesc ritmic textul poetic.
→ Exersați formule ritmice potrivite textului.	→ Aleg formula ritmică potrivită textului.
→ Notați pe caiet desenul ritmic.	→ Notez pe caiet desenul ritmic.
→ Improvizați o melodie pe sunetele <i>sol</i> și <i>mi</i> .	→ Improvizez melodie pe sunetele <i>sol</i> și <i>mi</i> .
→ Alegeți un motiv decorativ pentru a reprezenta duratele și înălțimea sunetelor	→ Aleg motiv decorativ pentru reprezentarea melodiei.
	→ Completez tabelul „covorașul muzical”.

din melodie. → Completați tabelul „covașului muzical”. → Prezentați propria creație colegilor.	→ Prezintă propria creație colegilor.
Crearea conturului melodic la piesa muzicală audiată	
<i>Algoritm de realizare</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<ul style="list-style-type: none"> → Determinați auditiv structura melodiei. → Numiți/ percepeți trăirile exprimate în melodie. → Identificați/ urmăriți sensul mersului melodic. → Asociați/ elaborați un motiv decorativ potrivit caracterului melodiei. → Reprezentați grafic dezvoltarea melodiei cu ajutorul motivului decorativ. → Prezentați contul melodic colegilor. 	<ul style="list-style-type: none"> → Determină structura melodiei după auz, în timpul audiției. → Numesc/ trăirile exprimate în melodie. → Identific sensul mersului melodic. → Asociez caracterului melodiei un motiv decorativ potrivit. → Reprezintă grafic dezvoltarea melodiei cu ajutorul motivului decorativ. → Prezintă lucrarea colegilor.
Elaborarea „Partiturii ascultătorului”	
<i>Algoritm de realizare</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
<ul style="list-style-type: none"> → Audiați cercetător creația muzicală (...). → Numiți dispoziția generală a muzicii. → Fredonați expresiv melodia. → Descoperiți momentul când se repetă melodia și apar elemente noi în timpul sunării muzicii (prin multiple audiții). → Alegeți/ creați motive decorative potrivite pentru reprezentarea evenimentelor sonore din muzică. → Reprezentați grafic dezvoltarea melodiei/ evoluția evenimentelor sonore din muzică. → Demonstrați „Partitura ascultătorului” în timpul sunării muzicii propriu-zise. 	<ul style="list-style-type: none"> → Cercetez creația muzicală (...) prin audiții. → Numesc dispoziția generală a muzicii. → Fredonez expresiv melodia. → Recunosc în timpul sunării muzicii momentul când se repetă melodia și apar elemente noi. → Aleg motive decorative potrivite pentru reprezentarea evenimentelor sonore din muzică. → Reprezintă grafic dezvoltarea melodiei/ evoluția evenimentelor sonore din muzică. → Demonstrez „Partitura ascultătorului” în timpul sunării muzicii propriu-zise.

2.6. Activitatea de evaluare a rezultatelor educației muzicale

În activitatea de evaluare, profesorul se va ghida de principiile evaluării rezultatelor școlare la educația muzicală și cerințele moderne referitoare la organizarea și desfășurarea acțiunilor evaluate, inclusiv cele stipulate în Curriculum la rubrica *Strategii de evaluare* și *Metodologia ECD*. Precum calea didactică de însușire a muzicii poartă amprenta specificului *artei muzicale*, tot astfel și tehnologiile de evaluare a rezultatelor școlare se vor raporta la acest specific. Experiența educației muzicale demonstrează, că elevii pot studia ani în șir muzica, dar, până la urmă, rămân insensibili față de ea. Cele două niveluri de realizare a educației artistice - *informativ-teoretic* și *formativ-aplicativ* – se află într-un raport de reciprocitate, completându-se unul pe altul în sensul că instruirea nu poate înlocui în totalitate cunoașterea muzicii, ci doar asigură o mai bună receptare a ei, în timp ce contemplarea propriu-zisă valorifică virtuțile instruirii și asigură realizarea educației muzicale. Astfel, profesorul este chemat să aleagă tehnologiile de evaluare adecvate rezultatelor școlare la disciplina de educație muzicală.

Rezultatele școlare obținute la finele procesului educațional indică/ stabilesc gradul de formare a culturii muzicale a elevilor. În acest context, raportul dintre experiența muzicală și competența muzicală devine una din exigențe în realizarea *Curriculumului de educație muzicală*.

Pași pentru organizarea ECD la disciplina *Educație muzicală*:

(1) La nivelul proiectării de lungă durată:

- Se eșalonează evaluările inițiale (la începutul unităților de învățare), formative în etape, (la finele unităților de învățare), sumativă (la fine de semestru).
- Se stabilesc unitățile de competență și se aleg corespunzător produsele școlare care vor fi evaluate în probele de EFE și ES, ținând cont de prioritizarea curriculară (Tabelul 2).

(2) La nivelul proiectării de scurtă durată:

- Se elaborează sau se adaptează/ selectează din manual sau alte suporturi didactice auxiliare probele de EFE și ES.
- Se proiectează modalitatea de aplicare în contextul formelor de învățare directă și/sau la distanță a probelor, activitățile de autoevaluare (autoverificare, autocorectare, autoapreciere), activitățile diferențiate de postevaluare.

(3) La nivelul desfășurării demersului evaluativ:

- Se desfășoară activități de autoevaluare și evaluare reciprocă, reieșind din condițiile concrete ale învățării directe și/sau la distanță. Fiecare elev este în competiție cu sine însuși, elevul învață pentru a arăta cât de mult a acumulat și cât de bine stăpânește anumite deprinderi de cultură muzicală, pentru a se evidenția prin toată personalitatea sa. Activitățile de autoevaluare vor crea starea de bine și vor stimula interesul pentru muzică. Lucrul în caiet va include diverse modalități de autoapreciere, corelat cu prevederile MECD. Unele din cele mai adecvate criterii pot fi: re-trăirea emoțională, participativitatea și atitudinea pozitivă.
- Se evaluează produsele școlare în baza criteriilor de succes/ de evaluare. Cadrul didactic stabilește care și câte criterii de evaluare va utiliza în proba de evaluare, informând elevii despre aceasta. Criteriile de evaluare reprezintă obiectivele operaționale ale demersului lecției și exprimă gradul de formare a elementelor culturii muzicale a elevului. Criteriile de evaluare sunt valide și pentru evaluarea de proces (la fiecare lecție).
- Se apreciază rezultatele probelor de evaluare cu ajutorul descriptorilor de performanță. Cadrul didactic alege descriptorii potriviți pentru a explica și argumenta elevului de ce comportamentul lui performanțial este apreciat cu unul din descriptorii: independent, ghidat de învățător, cu mai mult sprijin.
- Se introduc rezultatele probelor de EFE și ES în catalogul școlar.

Tema pe acasă la lecțiile de *Educație muzicală* se va limita la consolidarea materiilor predate-învățate în cadrul lecției. Pentru evaluarea temelor pe acasă se vor aplica criteriile de evaluare prin descriptorii recomandate în *Ghidul ECD la disciplina Educație muzicală*:

https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd-5_em_et_ep_ef_final_redactat_pt_ordin.pdf

Volumul temei pe acasă nu va depăși ¼ din volumul sarcinilor realizate în cadrul lecției. Realizarea temelor pentru acasă trebuie să motiveze elevii în procesul de cunoaștere a sinelui și lumii prin arta muzicii, să ajute elevii conștientizarea legătura muzicii cu viața (în activități extrașcolare, familie, comunitate).

Se va încuraja vizionarea la domiciliu a emisiunilor cognitive, a filmelor de animație, artistice și documentare, a spectacolelor, emisiunilor radiofonice, corelate conținuturilor educaționale. Profesorul va monitoriza elementul de acces la aceste surse și durata produsului media, în așa măsură ca vizionarea/ audierea acestuia să nu solicite un volum exagerat de timp.

Spre consultanță, link-ul instrucțiunii *Managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal*: https://particip.gov.md/public/documente/137/ro_5622_Instruciunea_privind-managementul-temelor-pentru-acasa-in-invaamantul-primar,-gimnazial-i-liceal.pdf
Realizarea unor sarcini complexe (proiect, lucrare practică, portofoliu, referat, carte digital etc.), în calitate de temă pe acasă, va fi eșalonată în timp, pe parcursul semestrelor, prin corelarea activităților realizate în clasă (ghidat) și acasă (ca lucru individual).

3. ACTIVITATEA COMISIILOR METODICE ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A PROFESORILOR DE *EDUCAȚIE MUZICALĂ*

3.1. Teme de cercetare orientative în cadrul comisiilor metodice

În anul de învățământ 2020-2021 se recomandă următoarele teme de cercetare orientative în cadrul comisiilor metodice și în contextul dezvoltării profesionale a cadrelor didactice la disciplina *Educație muzicală*:

- Dezvoltarea și aplicarea competențelor necesare pentru realizarea activităților de învățare la distanță.
- Valorificarea eficientă a platformelor on-line dedicate educației la distanță la disciplina *Educație muzicală*.
- Practici de valorificare eficientă a resurselor TIC la lecția de *Educație muzicală*.
- Aspecte metodologice privind formarea competenței de receptare a muzicii în audiții muzicale/ interpretare în contextul învățării la distanță.
- Aspecte metodologice privind modulul „Imaginea și dramaturgia creației muzicale”.
- Tehnologii de lucru cu manualul școlar la lecția de *Educație muzicală*.
- Aspecte metodologice privind studiul elementelor de limbaj muzical în clasele primare și gimnaziale.
- Autoevaluarea ca element esențial în autoreglarea învățării.
- Contexte didactice de creare a situațiilor de succes în evaluarea criterială prin descriptorii.
- Formarea competenței de apreciere a creațiilor muzicale în limbaj specific.
- Tehnologii de cunoaștere a muzicii în activitățile de creație muzicală elementară.
- Explorarea relațiilor dintre muzică și Eul personal în activitățile muzical-didactice.
- Educația muzicală în proiecte interdisciplinare și transdisciplinare.

În lista temelor pentru discuții prioritare la ședințele metodice ale cadrelor didactice se vor alege acele care vor contribui la rezolvarea unor probleme concrete în activitatea profesorului de *Educație muzicală*. Agenda unei ședințe poate reuni așa forme de organizare, precum: sesiunea de informare, discuții/ dezbateri didactice, masă rotundă, ateliere de lucru, lecții publice, manifestări cultural-artistice, concursuri de creație artistică, proiecte educative etc.

3.2. Formarea profesională continuă în domeniul pedagogiei muzicale

După recenta experiență cu predarea online de urgență și toate discuțiile despre perspectivele noului an școlar, profesorii trebuie să se pregătească pentru a putea întâmpina orice situație viitoare mai bine dotați privind cunoașterea muzicii, strategiile și instrumentele de lucru potrivite domeniului pedagogiei artelor. Dezvoltarea profesională presupune participare la workshop, seminar instructiv-metodic, conferință, cursuri și stagii tematice - participări care constituie șansa de a câștiga o abilitate nouă pe care apoi o aplicăm în clasă. Este important să nu fie confundate dezvoltarea profesională cu participarea la o instruire sau la o conferință.

Identitatea profesională include modele, tehnologii, proiecte, parteneriate etc., utilizate pentru conceperea instruirii. Învățarea profesională este în mod inerent personală și unică. Noile abilități extind viziunea despre lume și îmbunătățesc înțelegerea conceptuală a pedagogiei muzicale, implicând atitudini, credințe, mentalități și valori. Recomandăm profesorilor să interacționeze comunitatea mai largă a profesorilor din domeniul pedagogiei artistice în general și a educației muzicale în instituțiile din învățământul general, în special. Creșterea profesională include și interacțiunea cu colegii profesori. În rezultatul participării la stagii de formare profesională continuă (de scurtă și lungă durată) și studiului autodidact, cu siguranță, prestația cadrului didactic include mentalitățile manifestate în interacțiune cu elevii, cu colegii și comunitatea.

Nu există un manual de instruire pentru predarea *Educației muzicale*. În competența profesională nu există un punct în care „ai ajuns la final”. Fiecare cadru didactic va fi preocupat de construirea unei viziuni autentice asupra planificării și realizării procesului educațional. Actualmente, un profesor creativ întotdeauna explorează, experimentează, inovează. Predarea va deveni o suprapunere a „celor mai bune modele” cu „cele mai noi practici”, care pot fi ulterior împărtășite colegilor. Controlul propriei învățări profesionale favorizează dezvoltarea carierei.

Valentina GAICIUC, *consultant principal, Direcția învățământ general,
Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, grad didactic superior*

Marina MORARI, *doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

Paulina ZAVATIN, *profesoară de Educație muzicală, grad didactic superior,
IPLT „George Coșbuc”, mun. Bălți*

Tabelul 4: Asigurarea cu manuale la disciplina Educație muzicală:

Clasa	Denumirea manualului, ghidului, crestomației de note, alte surse bibliografice și materiale	Anul ediției
I	Koroy E., Stynge A.. <i>Музыка. I Класс. Нотная Хрестоматия.</i> Кишинэу: Картиер	1999
	Morari M., Gagim I., Educație muzicală pentru clasa I. – Chișinău: Știința, 2020.	2020
	Morari M., Gagim I., Educație muzicală pentru clasa I. Ghidul profesorului. – Chișinău: Știința, 2014.	2014
II	Morari, M., Borș, A., Coroi, E. <i>Educație muzicală. Clasa a II-a (manual).</i> – Chișinău: Știința.	2019
	Морарь, М., Борш, А., Корой, Е. <i>Музыкальное воспитание. Учебник для 2 класса.</i> – Кишинев: Știința.	2019
	Morari, M., Borș, A. <i>Educație muzicală. Clasa a II-a. Ghidul de implementare a manualului.</i> – Chișinău: Știința.	2019
	4. Морарь, М., Борш, А., <i>Музыкальное воспитание. Пособие для внедрения учебника.</i> – Кишинев: Știința.	2019
III	Морарь, М., Борș, А., <i>Educație muzicală. Clasa a III-a (manual).</i> – Chișinău: Știința.	2020
	Морарь, М., Борш, А., Корой, Е. <i>Музыкальное воспитание. Учебник для 3-го класса.</i> - Кишинев: Știința.	2020
	Morari, M., Borș, A. <i>Educație muzicală. Clasa a III-a. Ghidul învățătorului.</i> – Chișinău: Știința.	2012
	Морарь, М., Борш, А., <i>Музыкальное воспитание: 3 класс. Пособие для учителя.</i> – Кишинев: Știința.	2012
IV	Croitoru, S., Gagim, I. <i>Educație muzicală. Clasa a IV-a (manual).</i> – Chișinău: Știința.	2017
	Борш, А., Кроитору, С., Корой, Е. <i>Музыкальное воспитание. 4 класс.</i> Кишинев: Știința.	2017
V	Borș, A., Coroi, E. <i>Educație muzicală. Clasa a V-a (manual).</i> – Chișinău: Știința	2016
	Borș, A., Coroi, E., Stângă, A. <i>Educație muzicală. Clasa a V-a. Ghidul profesorului.</i> Ed. Știința A. Борш, Е. Корой. <i>Музыкальное воспитание 5 класс.</i> – Chișinău: Știința	2010
	Борш А., Корой Е., <i>Музыкальное воспитание. Учебник для 5 класса.</i> Ed. Știința	
	Борш А., Корой Е., Стынгэ А.. <i>Музыкальное воспитание 5 класс. Пособие для учителя.</i> Ed. Știința	2016
		2010
VI	Borș, A., Coroi, E. <i>Educație muzicală. Clasa a VI-a (manual).</i> Ed. Știința	2017
	Borș, A., Coroi, E., Stângă, A. <i>Educație muzicală. Ghidul profesorului. Clasa a VI-a.</i> Ed. Știința	2011
	Борш, А., Корой, Е. <i>Музыкальное воспитание. Учебник для 6 класса.</i> Ed. Știința	2017
	Борш, А., Корой, Е., Стынгэ, А. <i>Музыкальное воспитание. Пособие для учителя.</i> Ed. Știința	2011
VII-VIII	Gagim, I., Borș, A., Морарь, М., Coroi, E. <i>Educație muzicală, manual pentru clasa a VII-a - a VIII-a,</i> Ed. Știința	2012
	Gagim, I., Borș, A., Coroi, E., Stângă, A. <i>Educație muzicală, cl. a VII-a - a VIII-a, Ghidul profesorului.</i> Ed. Știința	2007
	Гажим, И. Борш, А., Морарь, М., Корой, Е. <i>Музыкальное воспитание. Учебник для 7-8 класса.</i> Ed. Știința	2012
	Гажим, И., Борш, А., Корой, Е., Стынгэ А. <i>Музыкальное воспитание 7-8 класс. Пособие для учителя.</i> Ed. Știința	2007

